

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrletno din 9—, ino-
zematvo din 64—
Poštno-čekovni račun številka 10.603

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-15

Cene inseratom: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Prešernov dom predan v last slovenskega naroda

Prešernov rojstni dom v Vrbi na Goranjskem je bil po zaslugi in trudu posebnega odbora odkupljen ter hiša preurejena tako, kakor je bila tedaj, ko se je v njej rodil naš največji pesnik dr. France Prešeren. Po zamisli pisatelja Fr. Finžgarja je prispevala za odkup Prešernovega doma največ, in sicer tri četrtine celotnega zneska, šolska mladina, ki je zbrala 151.995 din. Od te vsote odpade na ljudske šole 92.685 din, na meščanske 15.614 din, na srednje 32.727 din, na učiteljske 2545 din, na strokovne 5476 din ter na ljubljansko vseučilišče 2948 din. Med ljudskimi šolami se je odzval okraj Šmarje, ki je eden najbolj revnih ter brez industrije in daleč

proč od pravih prometnih svez z vsemi svojimi šolami.

Ostali darovalci so skupno prispevali 63.390 din.

Po zaslugi šolske mladine odkupljeni Prešernov dom je bil zadnjo nedeljo slovesno predan v last slovenskega naroda, katerega last je pesnik že stoletje.

Cerkveni govor je imel pisatelj Fr. Finžgar, slovesne besede ob odkritju je govoril pesnik Oton Zupančič. Ban dr. Natlačen je sprejel iz rok ljubljanskega rektorja vseučilišča dr. Kušerja ključ prenovljenega Prešernovega doma v znak, da je Ribičevina, na kateri je bil rojen in je prebil otroška leta Prešeren, postala last vseh Slovencev.

Važni izjavi prometnega ministra

Zadnjo nedeljo, 21. maja, je bila v Črnomlju slovesna otvoritev gradbenih del nove železniške proge Črnomelj—Vrbovsko, katera bo dograjena leta 1941 in bo tvorila novo zvezo Slovenije z morjem. Na črnomeljsko slovesnost se je pripeljal s spremstvom g. prometni minister dr. M. Spaho, ki je zasadil prvo lopato za gradnjo nove železniške zveze. Črnomeljska občina je g. ministra ob navzočnosti številnih odličnikov in tisočev Belokranjcev navdušeno sprejela in mu je po končanih otvoritvenih slovesnostih priredila kosilo. Ob tej priliki se je g. minister zahvalil za povabilo, da je zasadil prvo lopato v zemljo, po kateri bo stekla nova železnica. Po tej zahvali je g. dr. M. Spaho podčrtal v svojem kratkem nagovoru dve dejstvi, ka-

teri danes najbolj zanimata javnost, in rekel: »Ta proga bo leta 1941 izgotovljena, v kolikor je to odvisno od nas. Le ena stvar, to je vojna, bi mogla zavreti ta program. Toda prepričan sem, da bodo vodilni in odgovorni državniki poskrbeli za to, da vojne sploh ne bo. Tako sem tudi jaz prepričan, da vojne ne bo, in nič ne more preprečiti našega trdnega sklepa, da bo ta proga leta 1941 končana. — Z enako odločnostjo, kakor smo se lotili te stvari, smo se lotili tudi reševanja hrvatskega vprašanja. Rešili ga bomo, ker smo se lotili te naloge z odkritim srcem in dobro voljo. Morda so pogajanja nekolkokrat zastala, toda odkritosrčnost na obeh straneh je zagotovilo, da bo naša domovina postala še močnejša in še trdnjša.«

Dva tabora

V današnji številki prinašamo spored dveh velikih taborov, in sicer kmečkega v Št. Jurju ob juž. žel. in prosvetnega v Slov. Bistrici. Kmečki tabor v Št. Jurju se bo vršil dne 28. in 29. maja v proslavo 90 letnice osvoboditve slovenskih kmetov in bo eden največjih na Štajerskem. — Za prosvetni tabor v Slov. Bistrici, 4. ju-

nija, je prevzel pokroviteljstvo g. ban dr. Marko Natlačen. Ob tej priliki bo slovesno blagoslovljen Slomšekov prosvetni dom v Slovenski Bistrici, ki je eden največjih in mu krasni pročelje velik kip, kateri predstavlja svetniškega Slomškega kot vzgojitelja naše mladine.

Znatno znižana vožnja za mariborski mladinski tabor

Za mladanski tabor v Mariboru, ki bo od 29. junija do 2. julija, je generalno ravnateljstvo državnih železnic v Beogradu s svojim odlokom št. 46.878 od 9. maja 1939 odobrilo vsem članom fantovskih odsekov in članicam dekliških krožkov, ki se bodo udeležili mariborskega mladinskega tabora, četrtno voznino, vsem ostalim udeležencem pa polovično voznino. —

Ugodnost četrtninske, oziroma polovične voznine velja za prihod v Maribor od dne 27. junija do 2. julija, za povratek pa od 2. do 4. julija. — Z ugodnostjo četrtninske voznine bo pač vsakemu članu omogočena udeležba na mariborskem taboru, ker bo pač vsak pri količkaj dobri volji zmogel izdati za četrtninsko vožnjo.

Slovinci v Rimu

V torek, 16. maja, je preteklo 77 let, kar je veliki učitelj in voditelj Slovencev škof Anton Martin Slomšek odpotoval iz Maribora, da obiše grobove sv. apostolov v večnem Rimu ter se pokloni rimskemu papežu — Kristusovemu namestniku. Že petkrat je bil prej opravil isto romanje. Zdaj pa je slutil, da je to zanj zadnje rimsko romanje. Bal se je celo, da se ne vrne več živ iz večnega Rima. Smrt je zanj že brusila koso, ki ga je štiri mesece kasneje v resnici pokosila (24. septembra 1862). Ko je bil sprejet od papeža Pija IX., je mogel z notranjim zadovoljstvom in z veliko hvaležnostjo do Boga, ki je njegovo delo bogato blagoslovil, poročati o uspehih svojega dušno-pastirskega, vzgojnega in prosvetnega dela med Slovenci. Pohvalil je slovensko ljudstvo, da vneto skrbi za lepoto hiše božje, goji lepo petje, po otroško časti Mater božjo, prejema pogostoma sv. zakramente, pristopa k verskim društvom in bratovščinam, podpira misijone in moli za sv. očeta. Naposled je prosil sv. očeta, naj blagoslovi njegovo škofijo, da bi se v njej vedno ohranila čista in neskaljena sv. vera, da blagoslovi razne narode, posebno Slovence, da ne bo narod tlačil naroda in brat delal bratu krivice.

Pretekli ponedeljek, 22. maja, ob četrtno šest zvečer so krenili slovenski romarji (okoli 500) iz Ljubljane ter dospeli v Rim 23. maja ob četrtno devet zvečer. Kakšna razlika med sedanjim potovanjem in onim pred 77 leti. Slomšek je potoval v Rim od 16. do 31. maja. Radi političnih zmed so bile razmere v Zgornji Italiji takrat zelo nevarne. Zato je moral Slomšek ubrati daljšo pot preko Dunaja. Od Dunaja je potoval čez Monakovo na švicarsko, potem na Francosko do mesta Marseja, kjer se je vkrcal na ladjo. Ker na velikem parniku ni bilo več prostora, se je moral peljati na manjši jadrnici, ki jo je gnal veter. Danes politične razmere v Evropi niso urejene kakor niso bile ob Slomšekovem romanju v Rim. Nekaj takega kakor nevarnost vojne visi v zraku in nje se bojijo zlasti velike države. Z Italijo pa vežejo našo državo vezi prijateljstva, ki delajo vsako potovanje naših državljanov po Italiji ugodno, varno in prijetno.

Obisk Slovencev v Rimu, ki je že od nekdaj imel veliko privlačno moč, velja modernemu mestu, ki se je zadnja leta čudovito dvignilo, v prvi vrsti pa krščanskemu Rimu, čigar tla so prepojena s krvjo mučencev, po čigar cestah so stopali v vseh stoletjih veliki svetniki in kateremu so papeži za vedno vtisnili svoj pečat. S tem Rimom, ki je središče krščanskega sveta, so Slovenci že 1200 let v tesni

zvezi. Kakor je mogel škof Slomšek pred 77 leti zagotoviti sv. očeta globoke zvestobe slovenskega ljudstva katoliški cerkvi in neomajne vdanosti vrhovnemu poglavarju Kristusove cerkve, tako bodo mogli isto storiti odposlanci slovenskega ljudstva sedanjemu rimskemu papežu. Pokazati bodo mogli na lepe sadove tistega obnovečnega, vzgojnega in prosvetnega dela, ki ga je začel v Kristusovem duhu med Slovenci nesmrtni škof Slomšek, ki so ga požrtvovalno nadaljevali ter ga nadaljujejo nasledniki njegovega duha in njegove ljubezni in ki je zbral v Kristu-

sovem taboru ogromno večino slovenskega naroda, predvsem pa najboljši del njegove mladine. Pri tem se bodo tudi spomnili, tako smo prepričani, velikega rimskega romarja pred 77 leti, škofa Slomškega, ki je svojemu zadnjemu potu v Rim postavil kot končni cilj — večnost ter je kmalu na to ta cilj tudi dosegel. Slomšek zdaj v večnosti kraljuje z Njim, ki mu je vse svoje življenje zvesto služil. Slovensko ljudstvo pa prešinja iskrena želja, da bi vrhovna cerkvena oblast priznala temu božjemu služabniku čast oltarja.

*

Angleška kraljevska dvojica v Ameriki

Angleška kraljevska dvojica se je srečno izkrcala v pristanišču nekdanje kanadske prestolnice mesta Quebec 16. maja. Na obrežju se je zbralo do sto tisoč ljudi, ki so prišli pozdravit angleški kraljevski par. Na parnik, kateri je pripeljal angleško kraljevsko dvojico, so prišli najprej kanadski ministrski predsednik in kanadski višji častniki. Po prvem pozdravu so se vsi odpeljali na obalo. Ob ogromnih manifestacijah ljudskih množic je stopil kralj na kanadska tla. Na suhem je najprej izkazalo čast vojaštvo.

Ob zvokih fanfar, grmenju topov iz stare kvebeške trdnjave ter salv s kanadskih vojnih ladij, svonjenju zvonov in tulenju tovarniških strem si je kralj v spremstvu ministrskega predsednika ogledal častne oddelke vojske. Godba je še igrala angleško himno, ko je vladar s kraljico stopil na častno tribuno, kjer so mu svečano predstavili člane kanadske vlade in druge ugledne osebnosti. Nato se je odpeljal v avtomobilu skozi špalir množic v mesto.

Pred parlamentom so sprejeli vladarja zastopniki kvebeške pokrajine, na veličnem dvorišču parlamenta pa so bile razvrščene čete posameznih vrst orožja kanadske vojske. Predsednik vlade in gu-

verner kvebeške pokrajine sta vladarja in vladarico odpeljala v slavnostno škrlatno dvorano, kjer je bil zbran kvebeški deželni zbor. Ko sta kralj in kraljica zasedla svoji mesti, ju je svečano pozdravil predsednik kvebeške pokrajinske vlade. V nagovoru je obeležil pomen obiska angleškega kraljevskega para. Quebec, nekdanja kanadska prestolnica, je sprejel že mnogo visokih gostov, svojega vladarja pa v vsej svoji zgodovini do danes še ni sprejel. Quebec si šteje v najvišjo čast, da kot prvi pozdravi najvišjega gosta. Angleški prestol je za Kanado jamstvo ustavnih svoboščin in demokratskih življenjskih načel.

Po tem svečanem sprejemu se je vladar z vsem spremstvom odpeljal v kvebeško trdnjavo, kjer je kanadska vlada priredila kralju in kraljici svečan obed.

Dne 18. maja dopoldne je kraljevska dvojica s spremstvom odpotovala dalje v Montreal in od tam v Ottawa, sedanjo kanadsko prestolnico.

Obisk se bo vršil po angleškem dominijonu Kanadi, ki je žitnica Anglije, natančno po programu do prestopa v Združene ameriške države pri Niagarskih slapovih.

Iz raznih držav

105. zasedanje sveta Društva narodov. Dne 22. maja je pričelo v Ženevi 105. zasedanje sveta Društva narodov pod predsedstvom ruskega poslanika v Londonu Majskega. Zasedanju bodo prisostvovali angleški zunanji minister Halifax, francoski zunanji minister Bonnet, švedski zunanji minister Sandler in letonski zunanji minister Munters.

Nemške zahteve po kolonijah. Nemci so začeli pod vodstvom nemške kolonialne zveze, katero vodi general Epp, močno in javno propagando za vrnitev po prevratu Nemčiji odvzetih kolonij. Svoje izhodišče ima ta propaganda na Dunaju in jo podpira Italija. Ves avstrijski tisk in vse radio-postaje so popolnoma v službi te propagande ter zahtevajo, naj se avstrijsko prebivalstvo zanima za kolonije ter manifestira, da bo Nemčija že našla način, kako bo prišla do svojih prejšnjih kolonij. Po dunajskih ulicah so v minulem tednu korakali oddelki nemške vojske v kolonialnih uniformah. V knjigarnah in trafikah prodajajo zemljevide, na katerih so označene bivše nemške kolonije, kakor da bi že sedaj pripadale Nemčiji.

Povsod je žel uspeh — le v Turčiji mu je spodletelo. Nemčija ima zelo zmognega diplomatskega zastopnika von Papena.

Kancler Hitler mu je poverjal najbolj kočljive naloge, katere je von Papen reševal doslej z uspehi. V kateri koli državi se je pojavil ta Hitlerjev odposlanec, je šlo za najvažnejše zadeve, katere so se v zadnjih trenutkih uravnale po nemških željah. Pred nedavnim se je odpeljal von Papen v turško prestolnico Ankaro, kjer bi naj bil prepričal vojaško zvezo med Anglijo in Turčijo ter bi na ta način zavrl obkoljevalno politiko Anglije. Kakor smo že zadnjč poročali, pa je kljub Papenovemu posredovanju prišlo do omenjene zveze, ki je trn v peti Nemčiji in Italiji. Nemški veleposlanik Papen je bil radi tega neuspeha pozvan, naj se takoj vrne v Berlin.

Kancler Hitler pregledal podzemeljski trdnjavski pas ob francoski meji. V minulem tednu se je mudil kancler Hitler na pregledu betoniranega podzemeljskega trdnjavskega pasu od belgijske meje pa do Trierja, kjer je po pisanju nemških listov vsega skupaj 12.000 trdnjavskih zgradb. Tamkaj še vedno dela noč in dan 250.000 delavcev. 85.000 vojakov tehnične stroke tudi pomaga pri delu. Poleg tega je zaposlenih še nadaljnjih 100.000 delavcev prostovoljne delovne službe »Arbeiterdienst«. Hitler je pri tej priložnosti javno ugotovil, da je bila doslej že vsaka

nemška divizija vsaj po štiri tedne nameščena v trdnjavskem pasu, da se je spoznala z njegovim ustrojem. Kanclerja so spremljale na tej poti vodilne osebnosti narodno socialistične stranke in pokrajinski voditelji iz vseh okrožij, tudi iz Gdanjska. Ti spremljevalci bodo utrjevali po svojih okrožjih prepričanje, da je nemški obrambni pas na zahodu najmodernejši. Nemški uradni krogi zatrjujejo, da je ta trdnjavski pas nepremagljiv in bi zavzete tega pasu, — če bi se to sploh posrečilo — stalo napadalca na milijone žrtev.

Tudi Mussolini na nadzorovalnem potovanju. Zgoraj poročamo, kako je nemški kancler Hitler pregledal trdnjavski pas od belgijske meje do Trierja. Tudi predsednik italijanske vlade Mussolini je pregledoval mejo napram Franciji in je obiskal močno utrjeno dolino Suse. Podal se je globlje v gorovje, kjer je imel pregled vseh gorskih čet. Ko se je na lastne oči prepričal, da so italijanske meje nezavzetne od francoske strani, se je odpeljal v gornjeitalijansko mesto Turin, v katerem je govoril, kakor smo že zadnjč poročali, fašističnim množicam ter vsemu svetu. Mussolinijeve besede so bile miroljubne a s poudarkom, da bi nobeni tuji armadi ne bilo prijetno, če bi poskusila priti čez grebene Alp z namenom, da bi se sprehajala po dolinah Italije.

Zaključek Hitlerjevih in Mussolinijevih obmejnih potovanj. Zaključek Hitlerjevega in Mussolinijevega obmejnega pregleda trdnjavskega pasu je bil podpis vojaške zveze med obema velesilama. Italijanski zunanji minister grof Ciano se je pripeljal v Berlin 21. maja. Dne 22. maja sta italijanski in nemški zunanji minister v veleposlaniški dvorani v novi kanclerjevi palači podpisala nemško-italijansko vojaško zvezo. S pregledovanjem obmejnih utrdb sta hotela oba voditelja protestirati proti obkoljevalni politiki Anglije ter Francije in opozoriti svet, da sta Nemčija in Italija pripravljene.

Vojaška zveza med Belgijo in Holandijo na vidiku. Belgija in Holandija hočeta skleniti vojaško zvezo v obrambo svoje neodvisnosti. Zveza naj bi bila podpisana ob uradnem obisku holandske kraljice v Belgiji, ki bo končan ta teden.

Združene ameriške države dobijo samostojno letalsko ministrstvo. Vlada Združenih držav Severne Amerike je s polno paro na delu, da se oboroži na morju ter v zraku. Vlada Amerike bo osnovala samostojno letalsko ministrstvo, katerega bo vodil polkovnik Lindbergh. Lindbergh je prvi preletel Atlantski ocean, in to popolnoma sam, je oboževanec Amerike in letalski strokovnjak, kateri pozna letalske sile vseh modernih držav na svetu.

Judje in Arabci odklonili angleške predloge. Kakor znano, je prevzela Anglija po prevratu pokroviteljstvo nad Palestino, v kateri prebivajo Arabci in judje. Že poldrugo leto divjajo med arabskim in judovskim prebivalstvom tako hudi in krvavi nemiri, da je mirno življenje izključeno. Angleška vlada je sklicala pred meseci v Londonu palestinsko konferenco za mirno ureditev nevzdržnih razmer, a je končala brez uspeha. 14 dni pozneje se je vršila v Kairu v Egiptu druga palestinska konferenca, ki tudi ni dovedla do sporazuma. Zadnje dni je objavila angleška vlada v Palestini »Belo knjigo«, katera vsebuje predloge za ureditev palestinskega vpra-